

Asia: VN/30326/2022

Vesienhoidon ympäristötavoitteet ja poikkeaminen; työryhmän mietintö

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hallituksen esityksen muotoon laaditussa työryhmän mietinnössä ehdotetaan muutettavaksi vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annettua lakia (VMJL), ympäristönsuojelulakia (YSL) ja vesilakia (VL). Tavoitteena on asettaa vesienhoidon ympäristötavoitteet sitoviksi vastaamaan EU-sääntelyä ja täsmentää ympäristötavoitteisiin liittyvää heikentämiskieltoa vastaamaan paremmin EU-oikeuden tulkintaa. Lisäksi tavoitteena on mahdollistaa vesienhoidon ympäristötavoitteista poikkeaminen uuden hankkeen tai toiminnan vuoksi vesienhoidon suunnittelumenettelyn ulkopuolella lupamenettelyn yhteydessä sekä selkeyttää ja ajantasaistaa vesienhoidon tavoitteiden saavuttamisen määräajan pidentämistä ja alennettuja tilatavoitteita koskevia säännöksiä. MTK kannattaa lainsäädännön päivittämistä vastaamaan paremmin VPD:ä ja sen nykyistä tulkintaa.

Keskeisenä ehdotuksena on, että vesien hyvän tilan tavoitteesta ja sitä tarkentavasta heikentämiskiellosta säädettäisiin VMJL:ssa ja sovellettaisiin YSL:n ja VL:n lupamenettelyissä. Ko. lakeihin lisättäisiin myös vesienhoidon ympäristötavoitteet uudeksi luvan myöntämisedellytykseksi, mikä vastaa nykyistä oikeustilaa. MTK pitää erittäin tärkeänä tätä rajausta lupamenettelyyn eikä soveltamisalaa tule tästä laajentaa.

Ympäristötavoitteista poikkeaminen tietyissä tilanteissa on tarpeen investointien mahdollistamiseksi, joten poikkeamisen edellytykset uuden hankkeen tai toiminnan vuoksi on tarpeen tarkentaa paremmin VPD:n sanamuotoja vastavaksi. YSL:ssa ja VL:ssa säädettäisiin, että poikkeamista koskeva asia käsiteltäisiin lupamenettelyssä hakemuksesta. Tämä edellyttää, että hakijan on esitettävä tarpeellinen selvitys poikkeamisen edellytysten täyttymisestä. MTK kannattaa esitystä, sillä investointien edistämiseksi on tärkeää, että poikkeamisesta voidaan päättää lupamenettelyssä kuuden vuoden välein tehtävän vesienhoidon suunnittelun sijaan. On kuitenkin tärkeää, että toiminnanharjoittajalta vaadittavat selvitykset hankkeen vesiin kohdistuvista vaikutuksista eivät lisääny nykyisestä, mikäli poikkeamista ei haeta. Pienillä toimijoilla ei ole juurikaan edellytyksiä laajoihin vesistöselvityksiin tai niiden teettämiseen. Tavoitteena tulee kaikkien osalta olla sujuva lupamenettely.

Poikkeamismenettelyn edellytysten takia sen käyttöönotto maa- ja metsätalouden luvanvaraisissa hankkeissa on hyvin epätodennäköistä. MTK muistuttaa, että muiden hankkeiden samaa poikkeukset eivät kuitenkaan saa vaarantaa alueella harjoitettavan alkutuotannon edellytyksiä ja tuotannon kehittymistä.

VMJL:n 20 c §:ssä yhtenä poikkeamisen perusteena on ”4) se ei estä tai vaaranna ympäristötavoitteiden saavuttamista muissa saman vesienhoitoalueen vesimuodostumissa tai ole ristiriidassa muualla ympäristölainsäädännössä asetettujen vaatimusten tai tavoitteiden kanssa.” Sama asia on myös 25 a §:ssä. MTK katsoo, että viittaus tavoitteisiin tulee poistaa, sillä se on merkitykseltään yleistasonen ja laajentaa tarkastelun tarpeettoman laajalle. VPD:n 4(8) artikla edellyttää tarkastelua yhteisön muun ympäristölainsäädännön täytäntöönpanon kanssa.

Mietinnössä arvioidaan, että esitys lisää työmäärää sekä ELY-keskuksissa että aluehallintovirastoissa. On tärkeää, että voimavarat pidetään riittävinä, jotta muiden hankkeiden hakemusten käsittely ei hidastu yhden hankkeen hakiessa poikkeusta.

Hakiessaan YSL:n tai VL:n mukaista lupaa tulee luvanhakijan osoittaa lupaedellytysten täyttyminen. Hakija voi hyödyntää vesienhoitosuunnitelmista saatavia seurantatietoja, mutta vesienhoitosuunnitelmassa esitetty tieto vesien tilasta ei ole lupamenettelyä sitova. Lupaharkinnassa on otettava huomioon kaikki saatavilla olevat tiedot vesimuodostuman tilaa kuvaavista laatutekijöistä ja näin ollen luvanhakijalla on mahdollisuus esittää myös oma selvitys vesien tilasta. YSL:n muutosten perusteluissa todetaan, että vesimuodostuman tilasta ja hankkeen vaikutuksista vesien tilaan esitettävien tietojen riittävyttä arvioitaisiin tapauskohtaisesti. Samaa toimintatapaa tulisi käyttää myös VL:n osalta. MTK pitää hyvänä, että aineistoa hyödynnetään laajasti, mutta kaikilla luvanhakijoilla ja muilla lupaprosessin osallisilla ei ole kuitenkaan mahdollisuutta hankkia laajoja omia vesientilaselvityksiä. Jotta lupa- ja lausuntomenettely olisi sujuvaa ja tasapuolista, on luotettavien ja ajantasaisten tietojen tarpeen olla laajasti eri osapuolten saatavilla ympäristöhallinnon tietojärjestelmistä. Tämä puolestaan edellyttää kattavaa ja pitkäaikaista veden laadun seurantaa eri vesimuodostumista.

Kulmala Airi
Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK r.y.